

Tendències

Els riscos de la multiresistència microbiana

Renta't les mans

ANA MACPHERSON
Barcelona

La resistència als antibiòtics creix imparable i costarà 2,4 milions de morts els pròxims 30 anys si no es fa res per evitar-ho. És l'advertència de l'OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) al seu informe *Aturar la marea dels superbacteris: uns quants dòlars més*. Segons aquest estudi, que ha fet en col·laboració amb el Centre Europeu per al Control i Prevenció de Malalties, la taxa de resistència que avui és d'un 17% (encara que en alguns països és d'un 35% i en d'altres d'un 5%), el 2030 podria ser d'un 18%.

Cinc mesures bàsiques de salut pública i de baix cost podrien evitar un 40% dels efectes de les resistències als antibiòtics i el seu impacte en mortalitat i en anys de vida de baixa qualitat, diu l'OCDE. La mesura principal és fomentar el rentat de mans i la millora de la higiene als hospitals.

Els antibiòtics, que van revolucionar les perspectives de la humanitat i la sanitat fa 70 anys, generen resistències. Les seves víctimes, els bacteris que poblen la Terra des de fa molts més anys que els humans, s'adapten al cap d'un temps més o menys llarg i aprenen a sobreviure i guanyar la partida. Inexorablement. De manera que, com més s'utilitzen, més se'n facilita l'evolució. Per això, des del punt de vista sanita-

L'informe de l'OCDE defensa que amb pocs diners es pot esmoreir la gran amenaça sanitària

ri, la recomanació repetida des de fa temps és utilitzar molt menys els antibiòtics, no malbaratar-los mai més com fins ara en persones i animals, i ser molt més selectius per mantenir al màxim el seu temps d'eficàcia.

Nous antibiòtics? En això estan treballant alguns laboratoris, tot i que cada vegada menys. "És la gran contradicció de la indústria sanitària: no són negoci, perquè naixerien per estendre's tan poc com es pugui. O caldria vendre'ls a preu d'or", apunta Domingo Gargallo, investigador i impulsor d'una nova molècula per a un dels bacteris més problemàtics, l'*Acinetobacter*, a Abac Therapeutics.

Per això les estratègies que proposa l'OCDE per a tots els països van per una altra banda. Creuen que hi ha molt marge de millora amb intervencions de salut pública i així ho demostren alguns països, com ara el Regne Unit. Les cinc claus són: rentar-se les mans amb molta més freqüència i augmentar la higiene als hospitals; tenir programes seriosos d'ús racional dels antibiòtics "i posar fi a decennis de prescripció excessiva", com a Espanya, on

● La taxa de bacteris no sensibles a antibiòtics és d'un 17% i arribarà a un 18% el 2030, segons l'OCDE

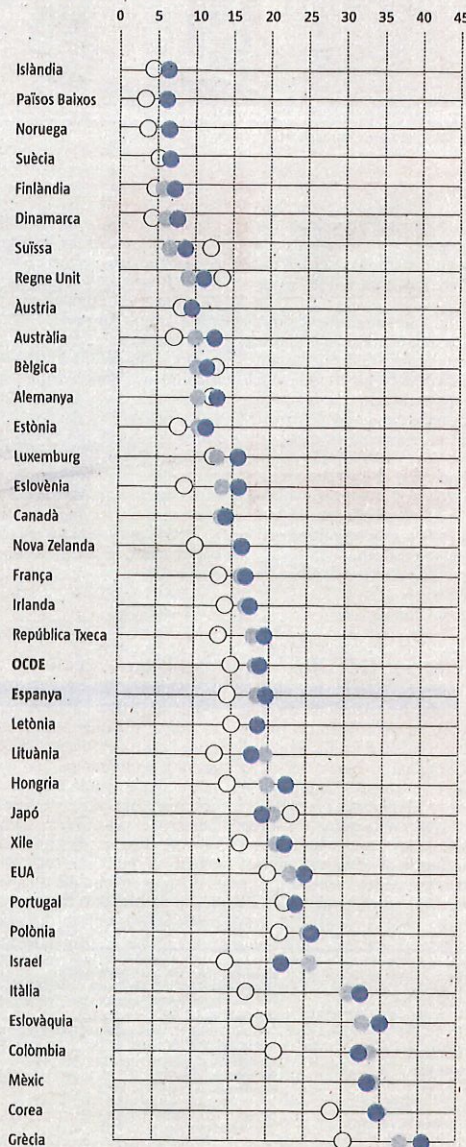
● Si no es prenen mesures, 2,4 milions de persones moriran per aquestes infeccions en 30 anys

● Els danys es reduirien un 40% amb més higiene als hospitals, prescripció racional i anàlisis ràpides

La resistència als antibiòtics avança a ritmes diferents

Mitjana d'infeccions causades per bacteris resistents

○ 2005 ● 2015 ● Previsions 2030

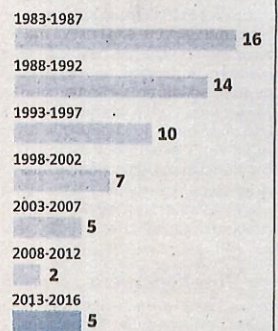

Nombre de morts causades per vuit bacteris resistents per cada 100.000 persones

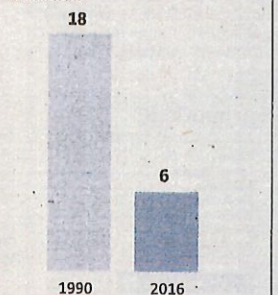

La investigació i el desenvolupament de nous antibiòtics, en declivi

Nombre de nous antibiòtics aprovats per la FDA (Food & Drug Administration)

Grans companyies farmacèutiques amb una línia activa de recerca i desenvolupament d'antibiòtics

FONT: OCDE, WHO, FAO I OIE

UN PANORAMA DESIGUAL

Espanya, a la mitjana
La situació d'Espanya en infeccions multiresistents és en la mitjana, però continuen creixent

La Xina i Rússia, greus
Més d'un 40% de les infeccions a Rússia, l'Índia i la Xina ja són per bacteris resistents

Un 10% més de despesa
Segons els càlculs de l'OCDE, les infeccions per bacteris resistents incrementaran la despesa sanitària al món un 10%

Infants i avis
La falta d'antibiòtics eficaços afectarà especialment infants i avis

encara els pares pressionen el pediatre perquè doni antibiòtic al nen; utilitzar l'anàlisi ràpida quan hi hagi una infecció per distingir si és vírica o bacteriana; promoure la prescripció diferida (quan el metge diu "espera uns dies a veure com evoluciona la tos i, si no millora sola, prengui l'antibiòtic"), i fer campanyes de sensibilització pública.

Tot el paquet són "dos dòlars per persona i any", resumeix l'informe. Una quantitat assumible que podria salvar 1,2 milions de vides d'ara fins al 2050 als 33 països on calculen que es moriran 2,4 milions de persones més per aquest problema.

Els experts en bacteris multiresistents com Jordi Vila, cap de microbiologia clínica del Clínic, treballen en altres estratègies amb l'objectiu d'evitar l'aparició de bacteris resistents i per impedir la disseminació (per exemple, quan es ve de viatge d'algun lloc amb més prevalença de bacteris multiresistents). Per això s'investiga en trasplantaments fecals que colonitzin amb nous bacteris el tracte intestinal dels portadors de bacteris resistents. Els nous podrien desplaçar els dolents. També es prova amb l'edició genètica per combatre els gens responsables de la resistència en cada cas. D'aquesta manera, s'intenta aconseguir que

LA CONSULTA

Com poden ajudar els ciutadans?

Tenim un sol món i una sola salut: la salut ambiental, l'animal i la humana estan totalment relacionades entre si. La resistència bacteriana als antibiòtics és un problema real i actual. Les previsions no són gens falagüeres: els bacteris van davant nostre i més de pressa que nosaltres en la seva evolució. Són capaços de desenvolupar o adquirir resistències de manera relativament fàcil i evitar així que siguin destruïts pels antibiòtics. Cada vegada que descobrim una nova classe d'antibiòtics apareixen inevitablement resistències.

Com a ciutadans, el que cal entendre i acceptar, en primer lloc, és que els antibiòtics no tenen cap efecte sobre algunes

infeccions molt comunes, com la grip o el refredat, que són causades per virus, i tampoc no són necessaris de vegades per a algunes infeccions bacterianes lleus i no complicades (otitis, bronquitis o sinusitis). Els antibiòtics ha d'indicar-los sempre un metge després d'establir un diagnòstic adequat i valorar-ne la necessitat, i també la dosi i durada del tractament. Quan un pacient necessita antibiòtics, els beneficis d'usar-los superen el risc dels possibles efectes adversos que puguin tenir i del desenvolupament de possibles resistències. No s'han de prendre mai si no són necessaris.

No segon lloc, cal fer bé el tractament: prendre l'antibiòtic en la dosi, freqüència i du-

rada total que ens ha recomanat el metge. Si en prenem irregularment (menys dosi o menys temps del que ens han indicat) en comprometem l'efectivitat i estem afavorint l'aparició de resistències.

S'ha d'acceptar que els antibiòtics no tenen efecte sobre les infeccions víriques

En tercer lloc, no s'han de guardar antibiòtics a casa per utilitzar-los en el futur. Consulteu el farmacèutic sobre com cal rebutjar-los adequadament (si es llencen a les es-

combraries o al lavabo poden contribuir a les resistències).

En quart lloc, cal evitar les infeccions sempre que sigui possible. Les vacunes són un mitjà efectiu per prevenir determinades infeccions, incloent-n'hi algunes de produïdes per bacteris (pneumococ o meningococ, per exemple). Rentar-se les mans i tapar-se la boca quan es tus i el nas quan s'esternuda són, entre d'altres, mesures bàsiques d'higiene que eviten la transmissió de malalties infeccioses.

Finalment, cal procurar tenir hàbits de vida saludables i estar sa (o tan sa com es pugui...).

ANTONI TRILLA
Hospital Clínic-UB-ISGlobal

els bacteris resistents instal·lats a un intestí es converteixen en sensibles als antibiòtics.

L'informe de l'OCDE crida l'atenció sobre les grans diferències entre països. Sorpren, per exemple, l'elevada xifra d'infeccions per bacteris resistents a Itàlia. "Tenen una elevada prevalença als hospitals, fonamentalment el *Klebsiella pneumoniae*, resistents a antibiòtics de primera, segona i tercera línia, de manera que l'única opció terapèutica que els queda és la colistina, que és bastant tòxica. I encara així ja han aparegut bacteris resistents a la colistina. Calen desesperadament nous antibiòtics", explica Vila.

El problema s'agreuja, assegura l'informe de l'OCDE, amb els antibiòtics de segona i tercera línia. Quan la infecció és sensible, els metges compten amb múltiples solucions eficaços. Si hi ha resistència, han d'assistir a la segona fila, un arsenal molt més petit. Si també fallen, amb prou feines queden opcions i s'utilitzen amb molt de compte, perquè el següent és el no-res. "S'espera que la resistència a aquests de segona o tercera línia sigui un 70% més alta el 2030", adverteix l'informe.

Un ampli col·lectiu de sanitaris i pacients demanen a Brussel·les que apugi el preu com a mesura dissuasiva per a menors i joves

Paquets de tabac a 10 euros

CELESTE LÓPEZ Brussel·les

Representants del moviment ciutadà de control de tabac a Espanya van demanar ahir al Parlament Europeu que s'incrementi bruscament el preu dels paquets i de qualsevol producte que porti nicotina, ja que consideren que és la mesura més eficaç per lluitar contra el tabaquisme, especialment entre els més joves. Aquesta pujada hauria d'arribar als 10 euros per paquet d'una manera progressiva. Així, Espanya s'afegiria al model que es va posar en marxa a França i que s'implementa en dues etapes: una primera etapa (actual) d'augment del preu a 8 euros i una segona etapa, abans del 2020, a 10 euros. La resposta

immediata ha estat que més d'un milió de fumadors francesos han deixat aquest hàbit addictiu. Austràlia també ha pujat el preu a 20 euros, mentre que el Regne Unit i Irlanda s'ho estan plantejant.

Els signants de la declaració de Madrid reclamen igualtat fiscal per a tots els productes amb nicotina

Nombrosos estudis científics han demostrat que incrementar un 10% el cost comporta una caiguda del nombre de fumadors adults d'un 3,7% (gairebé un 10%

en adolescents i joves). Ho va indicar ahir Francisco Rodríguez Lozano, president de l'European Network for Smoking and Tobacco Prevention (ENSP), que, juntament amb el Comitè Nacional de Prevenció del Tabaquisme (CNPT), va organitzar una jornada al Parlament Europeu per demanar més implicació per combatre la primera causa de mort evitable. Només a Espanya 50.000 persones moren cada any per malalties relacionades amb el tabac. Aquestes dues organitzacions, juntament amb 60 societats científiques i associacions de professionals sanitaris, ciutadanes i de pacients, van anar a Brussel·les convidades per l'eurodiputada Maite Pagazaurtundúa per presentar la declaració de Ma-

drid, un document que estableix la nova ruta a seguir contra aquesta addicció, sobretot en un moment en què la indústria del tabac ha incrementat les seves estratègies per "captar nous nínxols de clients", coincideixen des de la CNPT, l'Organització Mèdica Col·legial i l'ENSP.

Aquest col·lectiu demana que s'igualin fiscalment tots els productes del tabac que continguin nicotina, sigui quina sigui la seva presentació, i que s'incrementi clarament el preu (apujar els impostos), cosa que depèn del Ministeri d'Hisenda. A més a més, exigeixen el compliment de la llei del 2010, ja que han comprovat que s'ha relaxat, qüestió que depèn de les comunitats autònomes i dels ajuntaments. El que sí que correspon a Sanitat és ampliar els espais sense fum, com l'interior dels vehicles, els estadiis esportius, les platges, les piscines o l'interior de les marquesines de les parades d'autobusos. I, fonamental, fer campanyes de conscienciació, desaparegudes des dels anys de la crisi.

